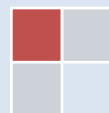

2010

**Analiza budżetów
mazowieckich gmin oraz powiatów
i miast na prawach powiatu
według stanu na 31.12.2009r.
wraz z odniesieniem
do lat 2007-2008**

**WYDZIAŁ ANALIZ I ZARZĄDZANIA DŁUGIEM
DEPARTAMENT BUDŻETU i FINANSÓW
Urzędu Marszałkowskiego Województwa
Mazowieckiego w Warszawie**

I. WPROWADZENIE

Celem niniejszej analizy jest dostarczenie informacji o kondycji finansowej jednostek samorządu terytorialnego z terenu Mazowsza (zwanymi dalej j.s.t.), wspomagających podejmowanie przez Samorząd Województwa Mazowieckiego inicjatyw zmierzających do wyrównania szans i przyspieszenia rozwoju społeczno-gospodarczego gmin i powiatów, między innymi poprzez dofinansowanie przedsięwzięć realizowanych przez te jednostki.

Analizą objęto j.s.t. z terenu województwa mazowieckiego: 309 gmin oraz 37 powiaty i 5 miast na prawach powiatu.

Dane zawarte w załącznikach do niniejszej analizy pochodzą ze:

- sprawozdań nadesłanych przez gminy, miasta na prawach powiatu i powiaty: Rb-NDS kwartalnych sprawozdań o nadwyżce/ deficycie za okres od początku roku do dnia 31 grudnia roku 2009, Rb-PDP rocznych sprawozdań z wykonania dochodów podatkowych gmin i miast na prawach powiatu i Rb-27S rocznych sprawozdań z wykonania planu dochodów budżetowych jednostek samorządu terytorialnego za okres od początku roku do dnia 31 grudnia 2009r.,
- wykazów gmin, miast na prawach powiatu i powiatów dokonujących wpłat z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej w 2009 roku, stanowiących załączniki do „Sprawozdania z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2009r. – Informacja o wykonaniu budżetów jednostek samorządu terytorialnego”,
- informacja dotycząca liczby ludności poszczególnych j.s.t., zaczerpnięta z publikacji pt. „Ludność. Stan i struktura w przekroju terytorialnym. Stan w dniu 30 XII 2009r.”, opracowanej przez Departament Badań Demograficznych Głównego Urzędu Statystycznego według bilansu ludności sporządzonego według stanu w dniu 30.12.2009r. dla wszystkich jednostek podziału administracyjnego kraju (województwa, powiaty oraz gminy w przekroju dla miast i terenów wiejskich). Bazą do obliczeń dla ww. bilansu były wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z dnia 20.05.2002r.

II. FORMA PREZENTACJI

Załączniki do niniejszej analizy przedstawiają w różnym ujęciu finanse j.s.t.: dochody, w tym dochody podatkowe i subwencje z budżetu państwa, wydatki, w tym wpłatę do budżetu państwa na część równoważącą subwencji ogólnej, różnicę pomiędzy dochodami a wydatkami (deficyt/nadwyżkę), przychody oraz rozchody, a także wskaźniki służące do porównania kondycji finansowej.

Integralną częścią informacji są następujące załączniki:

- 1) Nr 1 - Liczba ludności Mazowsza w latach 2007-2009
- 2) Nr 2 - Analiza budżetów mazowieckich gmin według stanu na 31.12.2009r.
- 3) Nr 3 - Dochody ogółem mazowieckich gmin za 2009 rok
- 4) Nr 4 - Gradacja mazowieckich gmin według wartości wskaźnika: kwota dochodów ogółem w przeliczeniu na mieszkańca za 2009 rok
- 5) Nr 5 - Dochody podatkowe mazowieckich gmin za 2009 rok w przeliczeniu na mieszkańca (wskaźnik G)
- 6) Nr 6 - Gradacja mazowieckich gmin według wartości wskaźnika G za 2009 rok
- 7) Nr 7 - Subwencja ogólna z budżetu państwa dla mazowieckich gmin za 2009 rok
- 8) Nr 8 - Gradacja mazowieckich gmin według wartości wskaźnika: kwota subwencji ogólnej (ogółem) w przeliczeniu na mieszkańca za 2009 rok
- 9) Nr 9 - Gradacja mazowieckich gmin według wysokości otrzymanej z budżetu państwa subwencji ogólnej w 2009 roku
- 10) Nr 10 - Gradacja mazowieckich gmin według wartości wskaźnika: kwota subwencji oświatowej w przeliczeniu na mieszkańca za 2009 rok
- 11) Nr 11 - Udział dochodów podatkowych i subwencji ogólnej w dochodach ogółem mazowieckich gmin za 2009 rok
- 12) Nr 12 - Gradacja mazowieckich gmin według wskaźnika: udziału sumy dochodów podatkowych i subwencji ogólnej w dochodach ogółem za 2009 rok
- 13) Nr 13 - Gradacja mazowieckich gmin według wskaźnika: wysokość sumy dochodów podatkowych i subwencji ogólnej w przeliczeniu na mieszkańca za 2009 rok
- 14) Nr 14 - Wydatki mazowieckich gmin za 2009 rok
- 15) Nr 15 - Gradacja mazowieckich gmin według wartości wskaźnika: kwota wydatków ogółem w przeliczeniu na mieszkańca za 2009 rok
- 16) Nr 16 - Gradacja mazowieckich gmin według wartości wskaźnika: kwota wydatków majątkowych w przeliczeniu na mieszkańca za 2009 rok
- 17) Nr 17 - Gradacja mazowieckich gmin według wartości wskaźnika: % udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem za 2009 rok
- 18) Nr 18 – Finansowanie wydatków mazowieckich gmin w 2009 roku
- 19) Nr 19 – Mazowieckie gminy, które w 2009 roku osiągnęły wskaźnik finansowania powyżej 100% (dochody w pełni sfinansowały sumę wydatków i rozchodów)

- 20) Nr 20 – Mazowieckie gminy, które w 2009 roku osiągnęły wskaźnik finansowania poniżej 100% (dochody nie sfinansowały sumy wydatków i rozchodów)
- 21) Nr 21- Mazowieckie gminy, które w 2009 roku nie zaciągnęły zobowiązań (kredyty, pożyczki, emisja obligacji)
- 22) Nr 21 A – Mazowieckie gminy, które w 2009 roku nie zaciągnęły zobowiązań, bo osiągnęły wskaźnik finansowania powyżej 100%
- 23) Nr 21 B – Mazowieckie gminy, które w 2009 roku nie zaciągnęły zobowiązań, pomimo wskaźnika finansowania poniżej 100%
- 24) Nr 22 – Mazowieckie gminy, które w 2009 roku zaciągnęły zobowiązania (kredyty, pożyczki, obligacje)
- 25) Nr 22 A – Mazowieckie gminy, które w 2009 roku zaciągnęły zobowiązania, pomimo wskaźnika finansowania powyżej 100%
- 26) Nr 22 B – Mazowieckie gminy, które w 2009 roku zaciągnęły zobowiązania, osiągając wskaźnik finansowania poniżej 100%
- 27) Nr 23 – Mazowieckie gminy, które w 2009 roku zaciągnęły zobowiązania w formie emisji obligacji
- 28) Nr 24 – Mazowieckie gminy, które w 2009 roku zaciągnęły zobowiązania w formie kredytów/ pożyczek (bez emisji obligacji)
- 29) Nr 25 – Mazowieckie gminy, które w 2009 roku zaciągnęły zobowiązania w celu zrównoważenia budżetu
- 30) Nr 26 – Mazowieckie gminy, które w 2009 roku zaciągnęły zobowiązania bez konieczności
- 31) Nr 27 – Gradacja mazowieckich gmin według wysokości środków niewykorzystanych na wydatki w 2009 roku
- 32) Nr 28 – Gradacja mazowieckich gmin według relacji środków niewykorzystanych na wydatki do poniesionych wydatków w 2009 roku
- 33) Nr 29 - Analiza budżetów mazowieckich powiatów i miast na prawach powiatu według stanu na 31.12.2009r.
- 34) Nr 30 - Dochody ogółem mazowieckich powiatów i miast na prawach powiatu za 2009 rok
- 35) Nr 31 - Gradacja mazowieckich powiatów i miast na prawach powiatu według wartości wskaźnika: kwota dochodów ogółem w przeliczeniu na mieszkańca za 2009 rok
- 36) Nr 32 - Dochody podatkowe mazowieckich powiatów w przeliczeniu na mieszkańca (wskaźnik P) za 2009 rok

- 37) Nr 33 - Dochody podatkowe mazowieckich miast na prawach powiatu w przeliczeniu na mieszkańca (wskaźniki P/G) za 2009 rok
- 38) Nr 34 - Gradacja mazowieckich powiatów według wartości wskaźnika P za 2009 rok
- 39) Nr 35 - Subwencja ogólna z budżetu państwa dla mazowieckich powiatów i miast na prawach powiatu za 2009 rok
- 40) Nr 36 - Gradacja mazowieckich powiatów i miast na prawach powiatu według wartości wskaźnika: kwota subwencji ogólnej (ogółem) w przeliczeniu na mieszkańca za 2009 rok
- 41) Nr 37 - Gradacja mazowieckich powiatów i miast na prawach powiatu według wartości wskaźnika: kwota subwencji oświatowej w przeliczeniu na mieszkańca za 2009 rok
- 42) Nr 38 - Udział dochodów podatkowych i subwencji ogólnej w dochodach ogółem mazowieckich powiatów i miast na prawach powiatu za 2009 rok
- 43) Nr 39 - Gradacja mazowieckich powiatów i miast na prawach powiatu według wskaźnika: % udział sumy dochodów podatkowych i subwencji ogólnej w dochodach ogółem za 2009 rok
- 44) Nr 40 - Gradacja mazowieckich powiatów i miast na prawach powiatu według wartości wskaźnika: kwota dochodów podatkowych i subwencji ogólnej na mieszkańca za 2009 rok
- 45) Nr 41 - Wydatki mazowieckich powiatów i miast na prawach powiatu za 2009 rok
- 46) Nr 42 - Gradacja mazowieckich powiatów i miast na prawach powiatu według wartości wskaźnika: kwota wydatków ogółem w przeliczeniu na mieszkańca za 2009 rok
- 47) Nr 43 - Gradacja mazowieckich powiatów i miast na prawach powiatu według wartości wskaźnika: kwota wydatków majątkowych w przeliczeniu na mieszkańca za 2009 rok
- 48) Nr 44 - Gradacja mazowieckich powiatów i miast na prawach powiatu według wartości wskaźnika: % udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem za 2009 rok
- 49) Nr 45 - Finansowanie wydatków mazowieckich powiatów i miast na prawach powiatu za 2009 rok
- 50) Nr 46 – Gradacja mazowieckich powiatów i miast na prawach powiatu według wartości wskaźnika: wysokość środków niewykorzystanych na wydatki w 2009 roku
- 51) Nr 47 – Gradacja mazowieckich powiatów i miast na prawach powiatu według wskaźnika: % relacja środków niewykorzystanych na wydatki do poniesionych wydatków w 2009 roku
- 52) Nr 48 – Analiza budżetów mazowieckich gmin za lata 2007-2009
- 53) Nr 49 – Porównanie wskaźnika G (dochody podatkowe na mieszkańca) mazowieckich gmin za lata 2007-2009
- 54) Nr 50 – Analiza budżetów mazowieckich powiatów i miast na prawach powiatu za lata 2007-2009

55) Nr 51 – Porównanie wskaźników P/G (dochód podatkowy na mieszkańca) mazowieckich powiatów i miast na prawach powiatu za lata 2007-2009

Spis tabel:

- Nr 1. Stan ludności na Mazowszu w latach 2007-2009
- Nr 2. Rozpiętość wskaźnika wydatków majątkowych wykonanych przez mazowieckie gminy w przeliczeniu na mieszkańca za 2009 rok
- Nr 3. Wpłaty gmin do budżetu państwa, z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej dla gmin, w latach 2007-2009
- Nr 4. Pozycjonowanie powiatów według wskaźników wydatkowych za 2009 rok
- Nr 5. Wpłaty powiatów do budżetu państwa, z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej dla powiatów, w latach 2007-2009
- Nr 6. Wpłaty miast na prawach powiatu do budżetu państwa, z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej, w latach 2007-2009

III. LUDNOŚĆ

Liczbę ludności Mazowsza według stanu na koniec lat 2007 - 2009 przedstawia załącznik Nr 1.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2009 roku liczba ludności Mazowsza wyniosła 5.222.167 osób, czyli zwiększyła się o 17.672 osoby w stosunku do 2008 roku (5.204.495 osób).

W 18 powiatach i 3 miastach na prawach powiatu ludność zmniejszyła się względem poprzedniego roku.

Tabela Nr 1. Stan ludności na Mazowszu w latach 2007-2009

Lp.	Powiat/ miasto na prawach powiatu	Stan na 31.12.2007r.	Stan na 31.12.2008r.	Stan na 31.12.2009r.
1	białobrzeski	33.521	33.600	33.701
2	ciechanowski	90.600	90.538	90.249
3	garwoliński	106.423	106.745	106.927
4	gostyniński	46.989	46.783	46.766
5	grodziski	79.929	80.763	81.923
6	grójecki	96.578	96.808	96.957
7	kozienicki	61.433	61.326	61.199
8	legionowski	99.390	101.307	103.039
9	lipski	36.362	36.275	36.033
10	łosicki	32.443	32.263	32.072
11	makowski	46.290	46.221	46.068

Analiza budżetów mazowieckich gmin oraz powiatów i miast na prawach powiatu
według stanu na 31.12.2009r. wraz z odniesieniem do lat 2007-2008

12	miński	142.433	143.427	144.294
13	mławski	72.936	72.758	72.713
14	nowodworski	76.088	76.294	76.583
15	ostrołęcki	83.926	84.246	84.578
16	ostrowski	74.815	74.756	74.511
17	otwocki	117.555	118.665	119.607
18	piaseczyński	150.800	154.080	157.392
19	płocki	106.769	107.079	107.471
20	płoński	87.363	87.199	87.244
21	pruszkowski	147.414	148.619	150.270
22	przasnyski	52.781	52.676	52.389
23	przysuski	43.468	43.327	43.064
24	pułtuski	51.011	51.019	50.994
25	radomski	145.947	146.481	147.212
26	siedlecki	80.582	80.549	80.509
27	sierpecki	53.498	53.371	53.028
28	sochaczewski	83.694	83.703	83.928
29	sokołowski	56.414	56.168	55.832
30	szydłowiecki	39.996	40.016	39.912
31	warszawski zachodni	103.108	104.021	105.185
32	węgrowski	67.411	67.313	67.080
33	wołomiński	207.155	210.307	213.714
34	wyszkowski	71.968	72.103	72.307
35	zwoleniński	37.015	36.922	36.796
36	żuromiński	39.969	39.748	39.671
37	żyrardowski	74.917	75.136	75.408
	Razem powiaty	2.998.991	3.012.612	3.026.626
1	Ostrołęka	54.109	53.982	53.837
2	Płock	126.968	126.709	126.542
3	Radom	224.857	224.226	223.397
4	Siedlce	76.939	77.185	77.319
5	M.st. Warszawa	1.706.624	1.709.781	1.714.446
	Razem miasta na prawach powiatu	2.189.497	2.191.883	2.195.541
	OGÓŁEM	5.188.488	5.204.495	5.222.167

IV. GMINY

1. DOCHODY

1.1. Dochody ogółem

Z analizy danych zawartych w załączniku Nr 48 (kol. 5,14 i 23) wynika, że wykonanie dochodów ogółem gmin wykazuje tendencję wzrostową, ale z malejącą dynamiką: w 2008 roku nastąpił wzrost o 9%, a w 2009 roku o 3,45% względem poprzedniego roku.

Uśredniony wskaźnik dochodów ogółem na mieszkańca dla ogółu gmin za 2009 rok wyniósł 2.639,75zł (załącznik Nr 3); dla porównania ww. wskaźnik za 2008r. - 2.563,61 zł, za 2007 rok - 2.362,65 zł.

Spośród 309 gmin tylko 118 gmin (tj. 38,19%) osiągnęło ww. wskaźnik wyższy od kwoty 2.639,75 zł (załącznik Nr 4).

Z porównania uśrednionych wskaźników dochodów ogółem na mieszkańca wyliczonych dla grup gmin należących do danego powiatu z uśrednionym wskaźnikiem dochodów ogółem na mieszkańca dla ogółu gmin (załącznik Nr 3 kol. 9) wynika, że spośród 37 tylko 11 grup gmin cechują wskaźniki wyższe od kwoty 2.639,75 zł, tj. gminy z powiatów:

1) piaseczyńskiego	3.610,55 zł
2) warszawskiego zachodniego	3.142,75 zł
3) grodziskiego	3.140,13 zł
4) pruszkowskiego	3.042,07 zł
5) ostrołęckiego	2.924,60 zł
6) kozienickiego	2.789,18 zł
7) płockiego	2.777,46 zł
8) przasnyski	2.666,54 zł
9) legionowskiego	2.666,53 zł
10) makowskiego	2.700,09 zł
11) nowodworskiego	2.642,20 zł

Z wyjątkiem gmin z powiatu przasnyskiego, pozostałe 10 grup gmin także w 2008 roku osiągnęło wskaźnik dochodów ogółem na mieszkańca wyższy niż przeciętny dla ogółu gmin, a w 2007 roku - 9 grup gmin (ww., z wyjątkiem przasnyskiego i ostrołęckiego).

1.2 Dochody podatkowe oraz subwencja ogólna z budżetu państwa

W myśl ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego dochodami jednostek samorządu terytorialnego są:

- 1) dochody własne, w tym dochody podatkowe,
- 2) subwencja ogólna,
- 3) dotacje celowe z budżetu państwa.

Szczegółowej analizie poddano dwa pierwsze źródła, gdyż o przeznaczeniu tych środków decyduje organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego.

Do **dochodów podatkowych** gminy zaliczamy:

- wpływy z podatków: od nieruchomości, rolnego, leśnego, od środków transportowych, dochodowego od osób fizycznych opłacanego w formie karty podatkowej, od czynności cywilnoprawnych,
- wpływy z opłat: skarbowej i eksploatacyjnej,
- udziały we wpływach z podatków: dochodowego od osób fizycznych (39,34% wpływów od podatników tego podatku zamieszkałych na obszarze gminy) oraz dochodowego od osób prawnych (6,71% wpływów od podatników tego podatku, posiadających siedzibę na obszarze gminy).

Podstawą do porównań wysokości dochodów podatkowych gminy jest **wskaźnik G** (wskaźnik dochodów podatkowych na jednego mieszkańca w gminie).

Zgodnie z ustawą o dochodach j.s.t. wskaźnik G oblicza się dzieląc kwotę dochodów podatkowych gminy za rok poprzedzający rok bazowy (wykazaną w sprawozdaniach budżetowych) przez liczbę mieszkańców gminy. Wskaźnik Gg oblicza się dzieląc sumę dochodów podatkowych wszystkich gmin za rok poprzedzający rok bazowy przez liczbę mieszkańców kraju.

Dla celów niniejszej analizy wskaźnik G został wyliczony o zaktualizowane dane, tj. wskaźnik za 2009 rok w oparciu o dane o dochodach podatkowych i liczbie ludności według stanu na 31.12.2009r. (Ministerstwo Finansów dla celów planistycznych bazuje na danych sprzed 2 lat względem prognozowanego roku budżetowego).

Do wyliczenia wskaźnika G uwzględnia się dochody podatkowe, obliczone jako suma dochodów zrealizowanych oraz skutków obniżenia górnych stawek podatkowych, skutków udzielonych ulg i zwolnień (bez ustawowych), skutków umorzenia zaległości podatkowych oraz rozłożenia na raty i odroczenia terminu płatności, które mają wpływ na niższe wykonanie dochodów niż wynika z przypisu należności.

Dochody podatkowe 309 gmin za 2009 rok wynoszą 3.506.034.166,87 zł (załącznik Nr 5 kol.7); dla porównania w 2008 roku - 3.530.088.774,48 zł, w 2007 roku - 3.206.269.518,56 zł (załącznik Nr 49 kol. 5, 8 i 11).

Wskaźnik G (czyli dochody podatkowe za 2009 rok w przeliczeniu na mieszkańca) uśredniony dla ogółu gmin wynosi 1.158,40 zł (załącznik Nr 5 kol.8); dla porównania w 2008 roku - 1.171,77 zł i 2007 roku - 1.069,12 zł (załącznik Nr 49 kol. 6, 9 i 12).

Z analizy danych zawartych w załączniku Nr 49 wynika, że w 2008 roku nastąpił wzrost dochodów podatkowych o 10,10% i liczby ludności o 0,45% względem poprzedniego roku, stąd wskaźnik G jest wyższy w 2008 roku niż w 2007 roku. Natomiast w 2009 roku wzrosła liczba ludności o 0,46%, ale zmniejszyły się dochody podatkowe o 0,68% w stosunku do poprzedniego roku, dlatego wskaźnik G w 2009 roku jest niższy niż w 2008 roku.

Spośród 309 gmin tylko 63 gminy (tj. 20,39%) osiągnęło ww. wskaźnik wyższy od kwoty 1.158,40 zł (załącznik Nr 6).

Z porównania uśrednionych wskaźników G wyliczonych dla grup gmin należących do danego powiatu z uśrednionym wskaźnikiem G dla ogółu gmin (załącznik Nr 5 kol. 11) wynika, że spośród 37 tylko 10 grup gmin cechują wskaźniki wyższe od kwoty 1.158,40 zł, tj. gminy z powiatów:

1) piaseczyński	2.362,55 zł	(w 2008r. - 2.405,08 zł, w 2007r. - 2.408,07 zł)
2) warszawski zachodni	2.314,52 zł	(w 2008r. - 2.349,86 zł, w 2007r. - 2.121,64 zł)
3) pruszkowski	2.075,01 zł	(w 2008r. - 2.101,39 zł, w 2007r. - 1.993,80 zł)
4) grodziski	1.863,72 zł	(w 2008 r. -1.780,12 zł, w 2007r. - 1.603,37 zł)
5) nowodworski	1.299,37 zł	(w 2008r. - 1.328,04 zł, w 2007r. - 1.197,72 zł)
6) otwocki	1.288,13 zł	(w 2008r. - 1.294,12 zł, w 2007r. - 1.212,77 zł)
7) kozienicki	1.263,37 zł	(w 2008 r. -1.299,08 zł, w 2007r. - 1.221,57 zł)
8) wołomiński	1.212,95 zł	(w 2008r. - 1.219,78 zł, w 2007r. - 1.134,95 zł)
9) legionowski	1.791,40 zł	(w 2008r. - 1.871,42 zł, w 2007r. - 1.758,99 zł)
10) sochaczewski	1.172,03 zł	

Z wyjątkiem gmin z powiatu sochaczewskiego, pozostałe 9 grup gmin także w latach 2007-2008 osiągnęło wskaźnik G wyższy niż uśredniony dla ogółu gmin.

Do analizy % udziału dochodów podatkowych w dochodach ogółem przyjęto wysokość dochodów podatkowych wykonanych, tj. kwotę 3.168.840.117,37 zł (zał. Nr 5 kol. 6). Zgodnie z załącznikiem Nr 11 (kol. 5) **wykonane dochody podatkowe stanowią 39,66% wykonanych dochodów ogółem gmin.**

Z uwagi na brak danych o wykonaniu dochodów podatkowych za lata 2007-2008, porównano udział dochodów podatkowych w dochodach ogółem według wysokości dochodów podatkowych służących do wyliczenia wskaźnika G (obejmujących umorzenia, odroczenia itp., a więc wielkość wyższa niż wykonanie). Udział ww. dochodów podatkowych w dochodach ogółem przedstawiał się następująco w: 2007 roku – 45,25%, 2008 roku – 45,71% i 2009 roku – 43,88%.

Dla celów niniejszej analizy porównano wysokość subwencji ogólnej w przeliczeniu na mieszkańca, jednak o przyznaniu subwencji decydują inne kryteria niż tylko liczba ludności danej j.s.t.

Subwencja ogólna składa się z części:

- wyrównawczej, którą stanowi suma kwoty podstawowej (jej przyznanie i wysokość uzależniona jest od relacji wskaźnika dochodów podatkowych na jednego mieszkańca w gminie <wskaźnika G> do wskaźnika dochodów podatkowych dla wszystkich gmin <wskaźnika Gg>) oraz kwoty uzupełniającej (przyznawana, gdy gęstość zaludnienia jest niższa od średniej gęstości zaludnienia w kraju);
- równoważącej – suma łącznej kwoty wpłat gmin, w których wskaźnik G jest większy niż 150% wskaźnika Gg oraz łącznej kwoty uzupełniającej części wyrównawczej subwencji ogólnej wyliczonej dla gmin, w których wskaźnik G jest wyższy od 150 % wskaźnika Gg (takie gminy nie otrzymują kwoty uzupełniającej). Część równoważącą subwencji ogólnej dzieli się między gminy w zależności od poziomu: wydatków na dodatki mieszkaniowe gminy oraz dochodów z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz dochodów z podatku rolnego i z podatku leśnego;
- oświatowej, dzielona między gminy w zależności od zakresu realizowanych przez te jednostki zadań oświatowych, z uwzględnieniem w szczególności typów i rodzajów szkół i placówek prowadzonych przez te jednostki, stopni awansu zawodowego nauczycieli oraz liczby uczniów w tych szkołach i placówkach.

Ponadto w budżecie państwa tworzy się rezerwę subwencji ogólnej z przeznaczeniem na dofinansowanie:

- ✓ inwestycji na drogach publicznych powiatowych i wojewódzkich oraz na drogach powiatowych, wojewódzkich i krajowych w granicach miast na prawach powiatu;
- ✓ utrzymania rzecznych przepraw promowych o średnim natężeniu ruchu w skali roku powyżej 2.000 pojazdów na dobę, wskazanych przez ministra właściwego do spraw transportu - w kwocie nie mniejszej niż w roku bazowym;

- ✓ remontu, utrzymania, ochrony i zarządzania drogami krajowymi i wojewódzkimi w granicach miast na prawach powiatu.

Załączniki Nr 7 i Nr 11 przedstawiają wysokość subwencji ogólnej przekazanej gminom z budżetu państwa i udział subwencji w dochodach ogółem gmin.

łącznie gminy zrealizowały dochód z tytułu subwencji ogólnej w wysokości 2.612.943.547 zł, tj. 32,70% dochodów ogółem (dla porównania w 2008 roku - 2.360.195.150 zł, w 2007 roku – 2.116.593.515 zł).

Subwencja oświatowa stanowiła kwotę 1.879.229.080 zł, tj. 71,92% przekazanej subwencji ogólnej z budżetu państwa (załącznik Nr 7 kol. 6 i 13); dla porównania w 2008 roku - 1.748.747.026 zł, w 2007 roku - 1.583.951.442 zł.

Załączniki Nr 8, 9 i 10 przedstawiają gradację mazowieckich gmin według (odpowiednio): kwoty subwencji ogólnej w przeliczeniu na mieszkańca, wysokości otrzymanej subwencji ogólnej z budżetu państwa oraz kwoty subwencji oświatowej w przeliczeniu na mieszkańca.

Dochody podatkowe i subwencja ogólna to główne źródła dochodów gmin, ich suma stanowi średnio 72,37% w dochodach ogółem (załącznik Nr 11, kol. 9).

Wyższy niż 72,37% udział sumy dochodów podatkowych i subwencji ogólnej w dochodach ogółem zrealizowało 126 gmin (tj. 40,78% ogółu).

Załączniki Nr 12 i 13 przedstawiają gradację mazowieckich gmin według (odpowiednio): % udziału sumy dochodów podatkowych i subwencji ogólnej w dochodach ogółem oraz wysokości sumy dochodów podatkowej i subwencji ogólnej w przeliczeniu na mieszkańca.

2. WYDATKI

2.1. Wydatki ogółem

Z analizy danych zawartych w załączniku Nr 48 (kol. 6, 15 i 24) wynika, że wykonanie wydatków ogółem gmin wykazuje tendencję wzrostową, ale z malejącą dynamiką: w 2008 roku nastąpił wzrost o 15,62%, a w 2009 roku o 8,75% w stosunku do poprzedniego roku.

Uśredniony wskaźnik wydatków ogółem na mieszkańca dla ogółu gmin wynosi 2.888,74 zł (załącznik Nr 14 kol.10); dla porównania w 2008 roku - 2.668,47 zł i 2007 roku - 2.318,38 zł.

Spośród 309 gmin tylko 93 gminy (tj. 30,10%) osiągnęło wyższy wskaźnik niż kwota 2.888,74 zł (załącznik Nr 15).

Z porównania uśrednionych wskaźników wydatków ogółem na mieszkańca wyliczonych dla grup gmin należących do danego powiatu z uśrednionym wskaźnikiem wydatków ogółem na mieszkańca dla ogółu gmin (załącznik Nr 14 kol. 10) wynika, że spośród 37 tylko 9 grup gmin cechują wskaźniki wyższe od kwoty 2.888,74 zł, tj. gminy z powiatów:

1) piaseczyńskiego	4.082,47 zł	(w 2008r. - 4.851,97 zł, w 2007r. - 3.630,91 zł)
2) warszawskiego zachodniego	3.823,47 zł	(w 2008r. - 3.395,66 zł, w 2007r. - 2.550,74 zł)
3) grodzkiego	3.614,53 zł	(w 2008r. - 3.246,45 zł, w 2007r. - 2.690,44 zł)
4) pruszkowskiego	3.391,72 zł	(w 2008r. - 3.147,01 zł, w 2007r. - 2.838,76 zł)
5) nowodworski	3.156,10 zł	
6) otwocki	3.119,79 zł	
7) legionowskiego	3.107,41 zł	(w 2008r. - 2.794,61 zł, w 2007r. - 2.608,44 zł)
8) płocki	2.909,59 zł	
9) pułtuskiego	2.904,56 zł	(w 2008r. - 2.710,05 zł, w 2007r. - 2.328,63 zł)

W 2008 roku były to gminy z 7 powiatów: piaseczyński, warszawski zachodni, grodzki, pruszkowski, legionowski, pułtusi i kozienicki. W 2007 roku było to 12 grup (w tym 7 grup gmin tych samych co w 2008 roku oraz 5 grup gmin z powiatów: żyrardowskiego, makowskiego, nowodworskiego, mławskiego i plockiego).

2.2. Wydatki majątkowe

Z analizy danych zawartych w załączniku Nr 48 (kol. 8, 17 i 26) wynika, że wykonanie wydatków majątkowych wykazuje tendencję wzrostową, ale z malejącą dynamiką: w 2008 roku nastąpił wzrost o 29,17%, a w 2009 roku o 7,09% względem poprzedniego roku.

Rozpatrując udział wykonanych wydatków majątkowych w wykonaniu wydatków ogółem (załącznik Nr 2 kol. 15 oraz Nr 48 kol. 9, 18 i 27) zauważyć można, że uśredniony udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem dla wszystkich gmin to 26,83% (dla porównania w 2008 roku - 27,25% i 2007 roku - 24,39%).

Próg minimum 26,83% udziału wydatków majątkowych w wydatkach ogółem osiągnęło 97 gmin (załącznik Nr 17), przy czym:

- 11 gmin (tj. 3,56% wszystkich gmin) zrealizowało wydatki inwestycyjne poniżej 10% ogółu wydatków: Sarnaki – powiat łosicki, Grębków – powiat węgrowski, Pionki <miasto> - powiat radomski, Sabnie – powiat sokołowski, Dzierzgowo – powiat mławski, Lubowidz – powiat żuromiński, Sochocin – powiat płoński, Młodzieszyn – powiat sochaczewski, Łąck – powiat płocki,

Sienno – powiat lipski i Karniewo – powiat makowski. Dla porównania w 2008 roku było to 5 gmin, a w 2007 roku - 22 gminy.

- 112 gmin (tj. 36,24% wszystkich gmin) zrealizowało wydatki inwestycyjne w przedziale 10-20% ogółu wydatków. Dla porównania w 2008 roku było to 141 gmin, a w 2007 roku - 139 gmin.
- 131 gmin (tj. 42,39% wszystkich gmin) zrealizowało wydatki inwestycyjne w przedziale 20-30% ogółu wydatków. Dla porównania w 2008 roku było to 113 gmin, a w 2007 roku - 106 gmin.
- 44 gminy (tj. 14,25% wszystkich gmin) zrealizowało wydatki inwestycyjne w przedziale 30-40% ogółu wydatków. Dla porównania w 2008 roku było to 41 gmin, a w 2007 roku - 32 gminy.
- 11 gmin (tj. 3,56% wszystkich gmin) zrealizowało wydatki inwestycyjne powyżej 40% ogółu wydatków, w tym:

1) Kobyłka (powiat wołomiński)	64,50%
2) Nadarzyn (powiat pruszkowski)	51,52%
3) Otwock (powiat otwocki)	50,59%
4) Jadów (powiat wołomiński)	48,74%
5) Grodzisk Mazowiecki (powiat grodziski)	47,27%
6) Konstancin–Jeziorna (powiat piaseczyński)	45,53%
7) Osieck (powiat otwocki)	44,70%
8) Czosnów (powiat nowodworski)	44,49%
9) Wieliszew (powiat legionowski)	42,85%
10) Garwolin <gmina wiejska> (powiat garwoliński)	42,64%
11) Stare Babice (powiat warszawski zachodni)	40,64%

Dla porównania w 2008 roku w budżetach 9 następujących gmin wydatki majątkowe stanowiły ponad 40% wydatków ogółem:

1) Kobyłka (powiat wołomiński)	63,40%
2) Piaseczno (powiat piaseczyński)	59,01%
3) Stare Babice (powiat warszawski zachodni)	50,27%
4) Grodzisk Mazowiecki (powiat grodziski)	46,08%
5) Konstancin-Jeziorna (powiat piaseczyński)	44,98%
6) Szulborze Wielkie (powiat ostrowski)	42,74%
7) Nadarzyn (powiat pruszkowski)	42,55%
8) Raszyn (powiat pruszkowski)	41,79%
9) Lesznowola (powiat piaseczyński)	40,41%

Natomiast w 2007 roku 10 gmin przekroczyło próg 40% udziału wydatków majątkowych w wydatkach ogółem:

1)	Nadarzyn (powiat pruszkowski)	54,90%
2)	Mszczonów (powiat żyrardowski)	50,21%
3)	Błonie (powiat warszawski zachodni)	50,00%
4)	Stare Babice (powiat warszawski zachodni)	46,66%
5)	Michałowice (powiat pruszkowski)	46,24%
6)	Piaseczno (powiat piaseczyński)	45,93%
7)	Rościszewo (powiat sierpecki)	41,46%
8)	Klembów (powiat wołomiński)	41,46%
9)	Lesznów (powiat piaseczyński)	41,27%
10)	Sarnaki (powiat łosicki)	40,50%

Uśredniony wskaźnik wydatków majątkowych na mieszkańca dla ogółu gmin wynosi 775,18 zł (załącznik Nr 14 kol. 12); dla porównania w 2008 roku - 727,24 zł i 2007 roku - 565,55 zł.

Spośród 309 gmin tylko 92 gminy (tj. 29,77%) osiągnęło ww. wskaźnik wyższy od kwoty 775,18 zł (załącznik Nr 16).

Z porównania uśrednionych wskaźników wydatków majątkowych w przeliczeniu na mieszkańca wyliczonych dla grup gmin należących do danego powiatu z uśrednionym wskaźnikiem wydatków majątkowych na mieszkańca dla ogółu gmin (załącznik Nr 14 kol.15) wynika, że spośród 37 tylko 9 grup gmin cechują wskaźniki wyższe od kwoty 775,18 zł, tj. gminy z powiatów:

1)	piaseczyńskiego	1.355,65 zł	(w 2008r. - 2.383,18 zł, w 2007r. - 1.419,75 zł)
2)	grodziskiego	1.334,43 zł	(w 2008r. - 1.188,25 zł, w 2007r. - 851,82 zł)
3)	warszawskiego zach.	1.308,31 zł	(w 2008r. - 1.104,51 zł, w 2007r. - 810,64 zł)
4)	pruszkowskiego	1.141,83 zł	(w 2008r. - 1.128,13 zł, w 2007r. - 1.048,98 zł)
5)	otwockiego	1.129,19 zł	(w 2008r. - 728,85 zł, w 2007r. - mniej niż średnia dla ogółu)
6)	nowodworskiego	934,82 zł	(mniej niż średnia dla ogółu w latach 2007-2008)
7)	legionowskiego	931,66 zł	(w 2008r. - 876,59 zł, w 2007r. - 893,54 zł)
8)	wołomińskiego	912,85 zł	(w 2008r. - 791,86 zł, w 2007r. - mniej niż średnia dla ogółu)
9)	ostrołęckiego	800,91 zł	(mniej niż średnia dla ogółu w latach 2007-2008)

Spośród ww. 7 grup osiągnęło w 2008 roku wyższy od uśrednionego dla ogółu gmin wskaźnik wydatków majątkowych na mieszkańca, natomiast w 2007 roku - także 7 grup, z tym że 5 spośród ww. oraz grupy gmin z powiatów żyrardowskiego i makowskiego.

W poniższej tabeli przedstawiono po dwie gminy z terenu każdego powiatu: o największym i najmniejszym wskaźniku wykonanych wydatków majątkowych na mieszkańca.

Tabela Nr 2. Rozpiętość wskaźnika wydatków majątkowych wykonanych przez mazowieckie gminy w przeliczeniu na mieszkańca za 2009 rok

Powiat	Gmina o największym wskaźniku	Wartość wskaźnika wykonanych wydatków majątkowych na mieszkańca (w zł)
	Gmina o najmniejszym wskaźniku	
białobrzegi	Stara Błotnica	620,42
	Stromiec	334,72
ciechanowski	Opinogóra Górna	1.035,00
	Sońsk	357,19
garwoliński	Łaskarzew (gm. wiejska)	1.144,52
	Wilga	329,89
gostyniński	Gostynin (gm. miejska)	963,37
	Szczawin Kościelny	263,36
grodziski	Grodzisk Mazowiecki	1.797,21
	Baranów	444,67
grójecki	Mogielnica	910,76
	Warka	317,75
kozienicki	Kozienice	767,91
	Garbatka-Letnisko	246,36
legionowski	Wieliszew	1.752,53
	Jabłonna	712,43
lipski	Lipsko	682,39
	Sienno	219,15
łosicki	Platerów	991,71
	Sarnaki	66,07
makowski	Różan	828,52
	Karniewo	216,34
miński	Kałużyn	1.186,40
	Mińsk Mazowiecki (gm. wiejska)	236,05
mławski	Strzegowo-Osada	816,39
	Dzierzgowo	241,26
nowodworski	Czosnów	1.619,22
	Nasielsk	442,81
ostrołęcki	Baranowo	1.238,89
	Kadzidło	396,96
ostrowski	Szulborze Wielkie	871,19
	Boguty Pianki	300,41
otwocki	Otwock	1.999,09
	Celestynów	376,32

piaseczyński	Konstancin-Jeziorna	2.398,21
	Prażmów	382,23
płocki	Słupno	2.116,66
	Łąck	239,36
płoński	Załużski	924,97
	Sochocin	227,06
pruszkowski	Nadarzyn	3.731,08
	Piastów	464,43
przasnyski	Przasnysz (gm. wiejska)	1.155,61
	Krasne	343,47
przysuski	Potworów	932,68
	Odrzywół	299,43
pułtuski	Obryte	902,77
	Świercze-Koty	274,20
radomski	Skaryszew	843,18
	Pionki (gm. miejska)	248,84
siedlecki	Paprotnia	1.242,14
	Mokobody	501,96
sierpecki	Szczutowo	776,82
	Sierpc (gm. miejska)	242,65
sochaczewski	Rybno	817,90
	Młodzieszyn	233,80
sokołowski	Kosów Lacki	1.013,74
	Sabnie	179,84
szydłowiecki	Orońsko	820,26
	Mirów	337,23
warszawski zachodni	Stare Babice	1.772,26
	Leszno	853,11
węgrowski	Liw	1.074,91
	Grębków	114,20
wołomiński	Kobyłka	3.265,95
	Poświętne	253,63
wyszkowski	Zabrodzie	870,72
	Brańszczyk	376,61
zwoleński	Zwoleń	703,79
	Przyłęk	411,98
żuromiński	Lutocin	1.102,10
	Lubowidz	201,32
żyrardowski	Radziejowice	719,56
	Wiskitki	313,60

2.3. [Wydatki z tytułu wpłaty gmin do budżetu państwa na część równoważącą subwencji ogólnej dla gmin](#)

Zgodnie z ustawą z dnia 13 listopada 2003r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego gminy, w których wskaźnik G (wskaźnik dochodów podatkowych na jednego mieszkańca w gminie) jest większy niż 150 % wskaźnika Gg (wskaźnik dochodów podatkowych

dla wszystkich gmin), dokonują wpłat do budżetu państwa, z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej dla gmin.

Tabela Nr 3. Wpłaty gmin do budżetu państwa, z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej dla gmin, w latach 2007-2009

Lp.	Nazwa gminy	powiat	Wpłata w 2007 roku (w zł)	Wpłata w 2008 roku (w zł)	Wpłata w 2009 roku (w zł)
1	Piaseczno	piaseczyński	8.053.930	9.685.899	15.802.644
2	Lesznowola	piaseczyński	3.132.078	4.649.783	7.209.574
3	Konstancin-Jeziorna	piaseczyński	5.668.560	5.921.647	6.946.308
4	Nadarzyn	pruszkowski	3.616.247	5.863.959	6.481.730 zł
5	Łomianki	warszawski zachodni	1.182.884	3.252.852	3.765.491
6	Michałowice	pruszkowski	2.247.870	2.910.328	3.722.128
7	Ożarów Mazowiecki	warszawski zachodni	1.163.585	1.535.131	3.480.033
8	Słupno	płocki	2.153.584	1.958.303 zł	1.990.286
9	Stare Babice	warszawski zachodni	473.979	838.095	1.587.941
10	Podkowa Leśna	grodziski	978.354	1.332.081	1.442.633
11	Izabelin	warszawski zachodni	407.813	939.086	1.090.818
12	Kozienice	kozienicki	1.274.355	1.143.447	1.081.820
13	Nieporęt	legionowski	713.293	690.648	972.657
14	Wieliszew	legionowski	651.681	1.174.122	898.781
15	Błonie	warszawski zachodni	11.916	879.346	841.052
16	Mszczonów	żyrardowski	85.594	0	0
17	Raszyn	pruszkowski	0	1.077.673	1.921.089
18	Milanówek	grodziski	0	522.861	728.263
19	Brwinów	pruszkowski	0	188.401	62.766
20	Pruszków	pruszkowski	0	0	65.188
21	Jabłonna	legionowski	0	0	62.999
22	Józefów	otwocki	0	0	42.319
23	Wiązowna	otwocki	0	0	27.847
24	Żabia Wola	grodziski	0	0	21.546
25	Nowy Dwór Mazowiecki	nowodworski	0	0	19.143
	Razem	X	31.815.723	44.563.662	60.265.056

Wpłaty do budżetu państwa na część równoważącą subwencji ogólnej dla gmin dokonało (zał. Nr 48 kol. 7,16 i 25):

➤ w 2009 roku 24 gminy	w łącznej kwocie	60.265.056 zł (zał. Nr 14 kol.6)
➤ w 2008 roku 18 gmin	w łącznej kwocie	44.563.662 zł
➤ w 2007 roku 16 gmin	w łącznej kwocie	31.815.723 zł

Z tabeli Nr 3 wynika, że 15 gmin dokonywało wpłat do budżetu państwa w latach 2007-2009: Piaseczno, Konstancin-Jeziorna, Nadarzyn, Lesznowola, Michałowice, Słupno, Kozienice, Łomianki, Ożarów Mazowiecki, Podkowa Leśna, Nieporęt, Wieliszew, Stare Babice, Izabelin i Błonie.

3. ROZCHODY

Informacje o rozchodach gmin przedstawia załącznik Nr 2 (kol. 23-27) i Nr 48 (kol. 30).

Rozchody gmin przeznaczone były na:

- spłatę pożyczek na realizację projektów z udziałem środków unijnych i innych zagranicznych – 12,85% ogółu rozchodów,
- spłatę innych niż ww. kredytów i pożyczek – 72,98% ogółu rozchodów,
- wykup obligacji – 5,38% ogółu rozchodów; 25 gmin przeznaczyło w 2009 roku środki na wykup obligacji wyemitowanych w poprzednich latach: Borowie (powiat garwoliński), Garwolin <miasto> (powiat garwoliński), Żelechów (powiat garwoliński), Jaktorów (powiat grodziski), Sieciechów (powiat kozienicki), Serock (powiat legionowski), Sienno (powiat lipski), Olszewo-Borki (powiat ostrołęcki), Ostrów Mazowiecka <miasto> (powiat ostrowski), Góra Kalwaria (powiat piaseczyński), Konstancin-Jeziorna (powiat piaseczyński), Tarczyn (powiat piaseczyński), Przasnysz <miasto> (powiat przasnyski), Pokrzywnica (powiat pułtuski), Pułtusk (powiat pułtuski), Jedlnia-Letnisko (powiat radomski), Pionki <miasto> (powiat radomski), Skaryszew (powiat radomski), Węgrów (powiat węgrowski), Marki (powiat wołomiński), Wołomin (powiat wołomiński), Długosiodło (powiat wyszkowski), Rząśnik (powiat wyszkowski), Zwoleń (powiat zwoleński) i Żyrardów (powiat żyrardowski),
- inne cele – 8,79% ogółu rozchodów.

4. PRZYCHODY

Informacje o przychodach gmin zawierają załączniki: Nr 2 (kol. 17-22), Nr 18 (kol. 11-16) i Nr 48 (kol. 28-29).

Gminy uzyskują przychody z nadwyżki budżetowej z lat ubiegłych, zaciągniętych zobowiązań (kredytów i pożyczek oraz emisji obligacji), a także innych źródeł (m.in. tzw. „wolnych środków”).

W 2009 roku gminy osiągnęły przychody w łącznej kwocie 1.600.458.644,98 zł (dla porównania: w 2008 roku - 1.275.385.153,23 zł, w 2007 roku - 854.428.612,06 zł), w tym z tytułu:

- a) nadwyżki budżetowej – 222.763.881,38 zł (tj. 13,92% ogółu przychodów); dla porównania: w 2008 roku - 203.288.645,91 zł, w 2007 roku - 131.181.242,81 zł,
- b) zaciągniętych zobowiązań – 912.637.764,97 zł (tj. 57,02% ogółu przychodów), w tym z:
 - kredytów i pożyczek 722.037.764,97 zł (tj. 45,11% ogółu przychodów i 79,12% przychodów z zaciągniętych zobowiązań); z tej kwoty 19,01% (tj. 137.268.970,47 zł) stanowią kredyty i pożyczki na realizację programów i projektów z udziałem środków unijnych i innych zagranicznych; przy założeniu całkowitego wykorzystania środków z tych pożyczek, tylko 1,57% ogółu wydatków zostało pokrytych środkami pochodzącymi z pożyczek na realizację projektów unijnych,
 - emisji obligacji – 190.600.000 zł (11,91% ogółu przychodów i 20,88% przychodów z zaciągniętych zobowiązań).
- c) innych źródeł – 465.056.998,63 zł (tj. 29,06% ogółu przychodów).

Gminy coraz bardziej zadłużają się z tytułu zaciągnięcia kredytów i pożyczek oraz emisji obligacji (załącznik Nr 48 kol. 11, 20 i 29):

- ✓ w 2007 roku – 409.433.522,04 zł, tj. 47,92% ogółu przychodów
- ✓ w 2008 roku – 639.859.628,80 zł, tj. 50,17% ogółu przychodów
- ✓ w 2009 roku – 912.637.764,97 zł, tj. 57,02% ogółu przychodów

Zauważyć można tendencję wzrostową udziału emisji obligacji w przychodach gmin:

- ✓ w 2007 roku – 41.900.000 zł, tj. 4,90% ogółu przychodów i 10,23% przychodów z zaciągniętych zobowiązań
- ✓ w 2008 roku – 88.808.000 zł, tj. 6,96% ogółu przychodów i 13,88% przychodów z zaciągniętych zobowiązań
- ✓ w 2009 roku – 190.600.000 zł, tj. 11,91% ogółu przychodów i 20,88% przychodów z zaciągniętych zobowiązań.

Wzrosła wielkość kredytów i pożyczek długoterminowych (innych niż na realizację programów i projektów z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust.3 obowiązującej wówczas ustawy z dnia 30 czerwca 2005r. o finansach publicznych) zaciąganych w poszczególnych latach:

- ✓ w 2007 roku – 326.106.715,42 zł, tj. 38,17% ogółu przychodów i 79,65% przychodów z zaciągniętych zobowiązań,
- ✓ w 2008 roku – 406.919.730,21 zł, tj. 31,90% ogółu przychodów i 63,59% przychodów z zaciągniętych zobowiązań,
- ✓ w 2009 roku – 584.768.794,50 zł, tj. 36,54% ogółu przychodów i 64,07% przychodów z zaciągniętych zobowiązań).

Według stanu na dzień 31.12.2009r. mazowieckie gminy nie wykorzystały środków finansowych w łącznej kwocie 470.215.761,69 zł (załącznik Nr 18 kol. 24); dla porównania: w 2008 roku - 623.292.557,06 zł, a w 2007 roku - 660.358.487,31 zł (załącznik Nr 48, kol. 13, 22 i 31).

Suma dochodów i przychodów „własnych” (tj. z nadwyżki budżetowej z lat ubiegłych i innych źródeł, m.in. tzw. wolnych środków) jest niższa od sumy wydatków i rozchodów o kwotę 442.422.003,28 zł. Oznacza to, że do sfinansowania budżetów gmin potrzebne były środki w tej wysokości. Natomiast gminy zaciągnęły zobowiązania (kredyty, pożyczki, obligacje) w wyższej kwocie, tj. 912.637.764,97 zł. Różnica w wysokości 470.215.761,69 zł nie została wykorzystana na wydatki w 2009 roku i zwiększyła przychody następnego roku budżetowego (2010).

Z analizy, czy dochody zostały zrealizowane w wysokości wystarczającej na sfinansowanie wydatków i rozchodów (wskaźnik finansowania), wynika, że:

- 40 gmin osiągnęło wskaźnik finansowania powyżej 100%, a pomimo to 10 z nich zaciągnęło zobowiązania,
- 269 gmin nie zrealizowało dochodów na wystarczającym poziomie, z pomimo to 48 gmin nie zaciągnęło zobowiązań (dochody oraz przychody „własne” - tj. z nadwyżki budżetowej z lat ubiegłych i innych źródeł, m.in. tzw. wolnych środków – pozwoliły sfinansować wydatki i rozchody), natomiast pozostałe 221 gmin zaciągnęło zobowiązania.

A zatem zobowiązania zaciągnęło 231 gmin, w tym 10 o wskaźniku finansowania powyżej 100% i 221 o wskaźniku finansowania poniżej 100%. Zbadano strukturę zaciągniętych zobowiązań przez ww. 231 gmin:

- 10 gmin wyemitowało obligacje,
- 16 gmin wyemitowało obligacje oraz zaciągnęło kredyty i pożyczki,
- 205 gmin zaciągnęło kredyty i pożyczki.

Zbadano zasadność zaciągnięcia zobowiązań przez ww. 231 gmin poprzez analizę, czy dochody i przychody „własne” były wystarczające na sfinansowanie wydatków i rozchodów:

- 175 gmin potrzebowało zasilenia z zewnątrz, aby sfinansować budżet,
- 56 gmin zaciągnęło zobowiązania bez takiej konieczności, w tym 10-ciu gminom wystarczyły tylko dochody, aby sfinansować sumę wydatków i rozchodów (wskaźnik finansowania powyżej 100%), a pozostałe 46 gmin zrealizowało dochody i „przychody własne” na wystarczającym poziomie.

Dane o zaciąganych zobowiązaniach przez gminy przedstawia załącznik Nr 18, str. 7 i 14 (podsumowanie tabel).

Analiza finansowania budżetów gmin została przedstawiona w załącznikach Nr 18-26.

W dalszej części niniejszego opracowania zostały opisane wyniki tej analizy.

Według załącznika Nr 19 spośród 40 gmin o wskaźniku finansowania (mówiącym w ilu % dochody finansują sumę wydatków i przychodów) powyżej 100%:

- 30 gmin nie zaciągnęło zobowiązań – środki niewykorzystane na wydatki w 2009 roku – 88.020.247,28 zł; na tę kwotę składa się: nadwyżka dochodów nad sumę wydatków i rozchodów 24.450.414,89 zł oraz przychody „własne” 63.569.832,39 zł (załącznik Nr 21A),
- 10 gmin zaciągnęło zobowiązania – środki niewykorzystane na wydatki w 2009 roku – 20.473.885,84 zł; na tę kwotę składa się: nadwyżka dochodów nad sumę wydatków i rozchodów 4.306.955,99 zł, przychody „własne” 11.441.012,71 zł i przychody z zobowiązań (pożyczki i kredyty inne niż unijne) 4.725.917,14 zł (załącznik Nr 22A).

Według załącznika Nr 20 spośród 269 gmin o wskaźniku finansowania poniżej 100%:

- 48 gmin nie zaciągnęło zobowiązań – środki niewykorzystane na wydatki w 2009 roku – 66.640.815,99 zł; pochodzące z przychodów „własnych”; wydatki i rozchody zostały sfinansowane z dochodów oraz części przychodów „własnych” w wysokości 82.273.162,47 zł (załącznik Nr 21B). 4 gminy: Garwolin <miasto> (powiat garwoliński), Dobrze (powiat miński), Łąck (powiat płocki) i Grębków (powiat węgrowski) wykorzystały środki w 100%, tzn. dochody i przychody zostały w całości przeznaczone na wydatki i rozchody (na spłatę kredytów i pożyczek oraz wykup obligacji, a w przypadku Łącka także na lokaty terminowe).
- 221 gmin zaciągnęło zobowiązania - środki niewykorzystane na wydatki w 2009 roku – 295.080.812,58 zł; pochodzące z zobowiązań (kredytów, pożyczek, obligacji), które zostały zaciągnięte w wysokości 907.911.847,83 zł, z czego 612.831.035,25 zł posłużyło sfinansowaniu sumy wydatków i rozchodów (załącznik Nr 22B).

Z powyższego wynika, że:

- 78 gmin nie zaciągnęło zobowiązań, ponieważ zrealizowało dochody i przychody „własne” w wysokości wystarczającej na sfinansowanie wydatków i rozchodów, a nawet wyższej o kwotę 154.661.063,27 zł – są to środki niewykorzystane w 2009 roku (załącznik Nr 21 oraz Nr 21A i Nr 21B); dla porównania w 2008 roku tylko 2 gminy nie zaciągnęły zobowiązań (nie wykorzystując środków 315.305,24 zł), a w 2007 roku – 88 gmin (nie wykorzystując środków 180.128.112,23 zł).
- 231 gmin zaciągnęło zobowiązania na łączną kwotę 912.637.764,97 zł, a kwota niewykorzystanych środków na wydatki w 2009 roku to 315.554.698,42 zł (załącznik Nr 22 oraz Nr 22A i Nr 22B); dla porównania w 2008 roku 307 gmin zaciągnęło zobowiązania na łączną kwotę 639.859.628,80 zł, jednocześnie nie wykorzystując środków na wydatki w wysokości 622.977.251,82 zł, natomiast w 2007 roku 221 gmin zaciągnęło zobowiązania na łączną kwotę 409.433.522,04 zł, nie wykorzystując na wydatki środków w wysokości 480.230.375,08 zł.

Spośród 231 gmin, które zaciągnęły zobowiązania, 26 gmin wyemitowało obligacje o wartości 190.600.000 zł (załącznik Nr 23), z tym że:

- 10 gmin wyemitowało obligacje (bez kredytów/pożyczek) - na łączną kwotę 97.100.000 zł, a kwota niewykorzystanych środków na wydatki w 2009 roku to 20.279.574,31 zł; dla porównania w 2008 roku 3 gminy zaciągnęło zobowiązania tylko w formie emisji obligacji na łączną kwotę 24.258.000 zł, jednocześnie nie wykorzystując środków na wydatki w kwocie 16.488.256,91 zł, natomiast w 2007 roku 2 gminy - na łączną kwotę 409.433.522,04 zł, nie wykorzystując na wydatki środków w wysokości 799.229,36 zł,
- 16 gmin wyemitowało obligacje oraz zaciągnęło kredyty i pożyczki – obligacje na kwotę 93.500.000 zł i kredyty w wysokości 35.113.561,13 zł (w tym pożyczka na projekty unijne 1.100.000 zł) jednocześnie nie wykorzystując środków 23.654.650,75 zł; 1 gmina – Skaryszew (powiat radomski) wykorzystwała środki w 100%. Dla porównania w 2008 roku 15 gmin wyemitowało obligacje na łączną kwotę 64.550.000 zł oraz zaciągnęło kredyty i pożyczki w wysokości 23.133.886,87 zł (w tym pożyczki na prefinansowanie 1.018.651,57 zł), jednocześnie nie wykorzystując środków na wydatki w kwocie 29.723.379,56 zł, natomiast w 2007 roku – 11 gmin wyemitowało obligacje na kwotę 40.600.000 zł i zaciągnęło kredyty/pożyczki 19.493.988,66 zł (w tym pożyczki na prefinansowanie 13.090.658,55 zł), nie wykorzystując środków w wysokości 19.509.933,96 zł.

Pozostałe 205 gmin (spośród 231, które zaciągnęły zobowiązania) zaciągnęło kredyty i pożyczki na łączną kwotę 686.924.203,84 zł, w tym pożyczki na realizację projektów unijnych 136.168.970,47zł, nie wykorzystując środków 271.620.473,36 zł (załącznik Nr 24) – na kwotę tę składają się środki pochodzące z nadwyżki dochodów i przychodów „własnych” nad sumą wydatków i rozchodów w wysokości 63.671.548,85 zł i zaciągniętych kredytów i pożyczek w kwocie 207.948.924,51 zł. 5 gmin: Huszlew (powiat łosicki), Dębe Wielkie (powiat miński), Skórzec (powiat siedlecki), Brochów (powiat sochaczewski) i Kampinos (powiat warszawski zachodni) wykorzystało środki w 100%. Dla porównania w 2008 roku 289 gmin zaciągnęło zobowiązania tylko w formie kredytów i pożyczek w łącznej wysokości 527.917.741,93 zł (w tym pożyczki na realizację projektów unijnych 143.113.247,02zł), jednocześnie nie wykorzystując środków na wydatki w kwocie 576.765.615,35 zł. Natomiast w 2007 roku – 208 gmin, które zaciągnęły zobowiązania w formie kredytów i pożyczek na kwotę 348.039.533,38 zł (w tym pożyczki na realizację projektów unijnych 28.336.148,07 zł), nie wykorzystując j na wydatki środków w wysokości 459.921.211,76 zł.

Analizując zaciąganie zobowiązań (kredytów i pożyczek oraz emisja obligacji) według kryterium zasadności, tzn. czy suma zrealizowanych dochodów i przychodów „własnych” pozwoliła sfinansować sumę wydatków i rozchodów zauważyć można, że:

- w przypadku 175 gmin (załącznik Nr 25 i Nr 22B) zaciągnięcie zobowiązań było zasadne, w tym 150 gmin zaciągnęło zobowiązania tylko w formie kredytów i pożyczek, 10 gmin – tylko w formie obligacji i 15 gmin – obie formy zobowiązań; ww. gminy potrzebowały zasilenia z zewnątrz, aby sfinansować budżet, z tym że niezbędna do zrównoważenia budżetu była kwota zobowiązań 661.547.162,89 zł, natomiast gminy faktycznie zaciągnęły 850.936.363,46 zł, stąd kwota niewykorzystanych środków 189.389.200,57 zł.
- 56 gmin (załącznik Nr 26) - w tym 10 gmin o wskaźniku finansowania powyżej 100%(załącznik Nr 22A) i 46 gmin o ww. wskaźniku poniżej 100% (załącznik Nr 22B) - wykazało nadwyżkę dochodów i przychodów „własnych” nad wydatkami i rozchodami w wysokości 64.464.096,34 zł, a pomimo to zaciągnęły zobowiązania w kwocie 61.701.401,51 zł, stąd niewykorzystane środki wyniosły 126.165.497,85 zł. W ramach zaciągniętych zobowiązań 3 gminy zaciągnęły pożyczki na realizację projektów unijnych w wysokości: Radzanów (powiat białobrzeski) – 302.867,23 zł (jedyne zobowiązanie), Baranowo (powiat ostrołęcki) – 258.427 zł (jedyne zobowiązanie) i Dąbrówka (powiat wołomiński) – 203.756 zł (oprócz tej pożyczki kredyt 1.200.000 zł), nie wykorzystując jednocześnie środków w wysokości (odpowiednio): 346.956,11 zł, 3.125.988,87 zł i 1.456.499,08 zł.

Dla porównania w 2008 roku 166 gmin bezzasadnie zaciągnęło zobowiązania w wysokości 84.641.556,14 zł, jednocześnie nie wykorzystując środków na wydatki w wysokości 447.847.140,45 zł (za 2007 rok brak danych).

Załączniki Nr 27 i 28 przedstawiają gradację gmin według kwoty środków niewykorzystanych na wydatki w 2009 roku oraz relacji środków niewykorzystanych do poniesionych wydatków w 2009 roku.

Z danych wykazanych w załączniku Nr 27 wynika, że 10 gmin wykorzystało na wydatki i rozchody całość zrealizowanych dochodów i przychodów, natomiast 4 gminom: Celestynów (powiat otwocki), Poświętne (powiat wołomiński), Zielonka (powiat wołomiński) i Wołomin (powiat wołomiński) zabrakło środków do sfinansowania budżetu w wysokości – odpowiednio: 51.393,04 zł, 57.938,11 zł, 90.707,11 zł i 581.036,54 zł.

V. POWIATY i MIASTA NA PRAWACH POWIATU

1. DOCHODY

1.1. Dochody ogółem

Z danych zawartych w załączniku Nr 50 (kol. 3, 12 i 21) wynika, że wykonanie dochodów ogółem powiatów wykazuje tendencję wzrostową, ale z dynamiką malejącą: w 2008 roku wzrosły o 12,57%, a w 2009 roku o 5,49% względem poprzedniego roku.

Natomiast realizacja dochodów ogółem przez miasta na prawach powiatu: w 2008 roku wzrosła o 5,55%, a w 2009 roku spadła o 0,99% względem poprzedniego roku. Na tendencje te wpływ ma głównie m.st. Warszawa, którego dochody ogółem stanowią około 85% ogółu wykonania dochodów przez miasta na prawach powiatu (dochody m.st. Warszawy wzrosły w 2008 roku o 5,05%, a w 2009 roku spadły o 1,45% względem poprzedniego roku).

Uśredniony wskaźnik dochodów ogółem na mieszkańca (załącznik Nr 30) wynosi:

- dla ogółu powiatów 770,31 zł; dla porównania w 2008 roku - 733,62 zł, 2007 roku - 654,64 zł,
- dla miast na prawach powiatu 5.436,47 zł; dla porównania w 2008 roku - 5.500,01 zł; 2007 roku - 5.216,55 zł.

Powyższy wskaźnik wyższy niż średni osiągnęło 20 powiatów (tj. 54,05%) i tylko 1 miasto na prawach powiatu – M.st. Warszawa (załącznik Nr 31).

1.2. Dochody podatkowe oraz subwencja ogólna z budżetu państwa

W myśl ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego dochodami jednostek samorządu terytorialnego są:

- 1) dochody własne, w tym dochody podatkowe,
- 2) subwencja ogólna,
- 3) dotacje celowe z budżetu państwa.

Szczegółowej analizie poddano dwa pierwsze źródła, gdyż o przeznaczeniu tych środków decyduje organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego.

Do **dochodów podatkowych** powiatu zaliczamy:

- 1) udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (10,25% wpływów od podatników tego podatku zamieszkałych na obszarze powiatu),
- 2) udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych (1,40% wpływów od podatników tego podatku, posiadających siedzibę na obszarze powiatu).

Natomiast do dochodów podatkowych miast na prawach powiatu zaliczamy: w części powiatowej – ww. udziały w podatkach dochodowych, a w części gminnej - dochody określone dla gmin (opisane w pkt 1.2 rozdziału IV. Gminy).

Podstawą do porównań wysokości dochodów podatkowych powiatu jest **wskaźnik P** (wskaźnik dochodów podatkowych na jednego mieszkańca w powiecie), a dla miast na prawach powiatu: **wskaźnik P** (dla części powiatowej) i **wskaźnik G** (dla części gminnej) – opisany w pkt 1.2 rozdziału IV Gminy niniejszego opracowania.

Zgodnie z ustawą o dochodach j.s.t. wskaźnik P oblicza się dzieląc kwotę dochodów podatkowych powiatu za rok poprzedzający rok bazowy (wykazaną w sprawozdaniach budżetowych) przez liczbę mieszkańców powiatu. Wskaźnik Pp oblicza się dzieląc sumę dochodów podatkowych wszystkich powiatów za rok poprzedzający rok bazowy przez liczbę mieszkańców kraju.

Dla celów niniejszej analizy wskaźniki P/G zostały wyliczone o zaktualizowane dane, tj. wskaźniki za 2009 rok w oparciu o dane o dochodach podatkowych i liczbie ludności według stanu na 31.12.2009r. (Ministerstwo Finansów dla celów planistycznych bazuje na danych sprzed 2 lat względem prognozowanego roku budżetowego).

Według załącznika Nr 32 powiaty osiągnęły łącznie dochody podatkowe w wysokości 493.124.727,99zł; dla porównania w 2008 roku - 504.733.604,65 zł, 2007 roku - 451.478.900,09 zł (załącznik Nr 51, kol. 4, 7 i 10). W przypadku powiatów wysokość wykonanych dochodów podatkowych jest tożsama z wysokością dochodów podatkowych stosowaną do wyliczenia wskaźnika

dochodów podatkowych na mieszkańca, gdyż jedynym źródłem dochodów podatkowych jest udział we wpływach z podatków dochodowych, a zatem powiaty nie stosują tu ulg, umorzeń, odroczeń itp.

Według załącznika Nr 33 miasta na prawach powiatu osiągnęły łącznie dochody podatkowe w łącznej wysokości 6.303.695.136,97 zł (wielkość dla obliczenia wskaźników P i G), w tym część powiatowa 964.812.783,98 zł i część gminna 5.338.882.352,99 zł. Dla porównania część gminna w 2008 roku - 5.563.318.400,66 zł, a w 2007 roku - 5.531.612.936,35 zł (brak danych o części powiatowej za lata 2007-2008).

Z analizy danych zawartych w załączniku Nr 51 wynika, że w 2008 roku nastąpił przyrost liczby ludności powiatów o 0,45% i dochodów podatkowych o 11,80%, względem 2007 roku. Natomiast w 2009 roku także nieznacznie wzrosła liczba ludności (o 0,46%), ale nastąpił spadek dochodów podatkowych o 2,30% w stosunku do poprzedniego roku. Powyższe przekłada się na zmiany wskaźnika P, który w 2008 roku wykazuje wzrost o 11,29%, a w 2009 roku spadek o 2,75% względem poprzedniego roku.

Natomiast w przypadku miast na prawach powiatu liczba ludności wykazywała tendencję wzrostową: o 0,11% w 2008 roku i 0,17% w 2009 roku, zaś dochody podatkowe w 2008 roku nieznacznie wzrosły (o 0,57%), ale w 2009 roku zmniejszyły się o 4,03% w stosunku do poprzedniego roku. Dlatego wskaźnik podatkowy na mieszkańca zanotował w 2008 roku wzrost o 0,46%, ale w 2009 roku spadek o 4,19%. Powyższe dane to wypadkowa wskaźników dla m.st. Warszawy i pozostałych 4 miast na prawach powiatu, ale znacząca rolę odgrywa m.st. Warszawa, którego dochody podatkowe stanowią około 87,50% dochodów podatkowych dla ogółu miast na prawach powiatu i zamieszkuje je około 78% ludności. M. st. Warszawa, przy nieznacznym stałym wzroście ludności (w 2008 roku o 0,18% i 2009 roku o 0,27%) osiąga coraz niższe dochody podatkowe¹ – spadek w 2008 roku o 0,22% i w 2009 roku o 3,99% względem poprzedniego roku. Pozostałe 4 miasta na prawach powiatu (Ostrołęka, Płock, Radom i Siedlce) odnotowały spadek liczby ludności: w 2008 roku o 0,16% i w 2009 roku o 0,21%. Dochody podatkowe² w 2008 roku wzrosły o 6,24%, ale w 2009 roku spadły o 4,39% w stosunku do poprzedniego roku. Dlatego wskaźnik podatkowy na mieszkańca wzrósł w 2008 roku o 6,59%, a w 2009 roku zmniejszył się o 4,19%.

¹ Porównano tylko część gminną dochodów podatkowych z uwagi na brak danych o części powiatowej za lata 2007-2008

² Porównano tylko część gminną dochodów podatkowych z uwagi na brak danych o części powiatowej za lata 2007-2008

Zgodnie z załącznikami Nr 32 i Nr 33 uśredniony wskaźnik dochodów podatkowych na mieszkańca:

- dla ogółu powiatów wskaźnik P wyniósł 162,93 zł; dla porównania w 2008 roku - 167,54 zł, 2007 roku - 150,54 zł,
- dla miast na prawach powiatu wskaźnik P wyniósł 439,44 zł, natomiast wskaźnik G - 2.431,69 zł; dla porównania wskaźnik G w 2008 roku - 2.538,15 zł, a w 2007 roku - 2.526,43 zł (brak danych o części powiatowej za lata 2007-2008).

Wyższy niż uśredniony wskaźnik dochodów podatkowych na mieszkańca osiągnęło 9 powiatów (tj. 24,32%). Gradację mazowieckich powiatów według wartości wskaźnika P za 2009 rok przedstawia załącznik Nr 34.

Z analizy załącznika Nr 33 wynika, że przynajmniej uśrednione wartości wskaźników G i P osiągnęło 1 miasto na prawach powiatu (M.st. Warszawa).

Według załącznika Nr 38:

- **zrealizowane dochody podatkowe powiatów stanowią 21,15% wykonanych dochodów ogółem** i wyniosły 493.124.727,99 zł,
- **zrealizowane dochody podatkowe miast na prawach powiatu stanowią 52,36% wykonanych dochodów ogółem** i wyniosły 6.250.044.365,53 zł, z czego część gminna stanowi 84,56% dochodów podatkowych, a część powiatowa 15,44%

Z uwagi na brak danych o wykonaniu dochodów podatkowych za lata 2007-2008 do analizy % udziału dochodów podatkowych w dochodach ogółem przyjęto wielkość dochodów podatkowych służących do wyliczenia wskaźnika podatkowego na mieszkańca (a więc obejmującą także umorzenia, odroczenia itp., tj. wyższą niż wykonanie). Dochody podatkowe powiatów stanowiły w dochodach ogółem: w 2007 roku 23%, w 2008 roku 22,84%, a w 2009 roku 21,15%. Natomiast w przypadku miast na prawach powiatu przyjęto do analizy część gminną dochodów podatkowych (brak danych o części powiatowej za lata 2007-2008) – dochody podatkowe stanowiły: w 2007 roku 48,43%, w 2008 roku 46,15% i w 2009 roku 44,73%.

Dla celów niniejszej analizy porównano wysokość subwencji ogólnej w przeliczeniu na mieszkańca, jednak o przyznaniu subwencji decydują inne kryteria niż tylko liczba ludności danej j.s.t.

Subwencja ogólna składa się z części:

- wyrównawczej, którą stanowi suma kwoty podstawowej (jej przyznanie i wysokość uzależniona jest od relacji wskaźnika dochodów podatkowych na jednego mieszkańca w powiecie <wskaźnika

P> do wskaźnika dochodów podatkowych dla wszystkich powiatów <wskaźnika Pp>) oraz kwoty uzupełniającej (uwarunkowanej wysokością wskaźnika bezrobocia w powiecie);

- równoważającej – suma łącznej kwoty wpłat powiatów, w których wskaźnik P jest większy niż 110 % wskaźnika Pp. Część równoważącą subwencji ogólnej dzieli się między powiaty w zależności od: poziomu wydatków na rodziny zastępcze, zasięgu obsługi powiatowych urzędów pracy, długości dróg powiatowych i położenia dróg wojewódzkich i krajowych na obszarze miasta na prawach powiatu, wysokości planowanych dochodów.
- oświatowej, dzielona między powiaty w zależności od zakresu realizowanych przez nie zadań oświatowych, z uwzględnieniem w szczególności typów i rodzajów szkół i placówek prowadzonych przez te jednostki, stopni awansu zawodowego nauczycieli oraz liczby uczniów w tych szkołach i placówkach.

Ponadto w budżecie państwa tworzy się rezerwę subwencji ogólnej z przeznaczeniem na dofinansowanie:

- ✓ inwestycji na drogach publicznych powiatowych i wojewódzkich oraz na drogach powiatowych, wojewódzkich i krajowych w granicach miast na prawach powiatu;
- ✓ utrzymania rzecznych przepraw promowych o średnim natężeniu ruchu w skali roku powyżej 2.000 pojazdów na dobę, wskazanych przez ministra właściwego do spraw transportu - w kwocie nie mniejszej niż w roku bazowym;
- ✓ remontu, utrzymania, ochrony i zarządzania drogami krajowymi i wojewódzkimi w granicach miast na prawach powiatu.

Zgodnie z załącznikami Nr 35 i Nr 38 z **tytułu subwencji ogólnej z budżetu państwa:**

- **powiaty zrealizowały dochód w wysokości 1.024.026.605 zł, tj. 43,92% ogółu dochodów;** dla porównania w 2008 roku - 898.977.832 zł, 2007 roku - 806.219.387 zł,
- **miasta na prawach powiatu 1.825.919.185 zł, tj. 15,30% ogółu dochodów;** dla porównania w 2008 roku - 1.579.574.234, w 2007 roku - 1.422.209.588 zł.

Subwencja oświatowa stanowiła:

- dla powiatów kwotę 769.600.132 zł, tj. 75,15% przekazanej subwencji ogólnej z budżetu państwa; dla porównania w 2008 roku - 711.565.429 zł, w 2007 roku - 639.491.605 zł,
- dla miast na prawach powiatu kwotę 1.527.463.410 zł, tj. 83,65% przekazanej subwencji ogólnej; dla porównania w 2008 roku - 1.383.466.272 zł, w 2007 roku - 1.261.700.777 zł.

Gradację mazowieckich powiatów i miast na prawach powiatu według kwot subwencji ogółem i oświatowej w przeliczeniu na mieszkańca przedstawiają załączniki Nr 36 i 37.

Według załącznika Nr 38 (kol. 9) **suma dochodów podatkowych (wykonanych) i subwencji ogólnej stanowi 65,07% ogółu dochodów powiatów i 67,66% - miast na prawach powiatu.**

Wyższe niż ww. udziały osiągnęło 16 powiatów (tj. 43,24% ogółu) i 3 miasta na prawach powiatu.

Gradację mazowieckich powiatów i miast na prawach powiatu według % udziału sumy dochodów podatkowych i subwencji ogólnej w dochodach ogółem oraz kwoty dochodów podatkowych i subwencji ogólnej w przeliczeniu na mieszkańca za 2009 rok przedstawiają załączniki Nr 39 i Nr 40.

2. WYDATKI

2.1. Wydatki ogółem

Z analizy danych zawartych w załączniku Nr 50 (kol. 4,13 i 22) wynika, że wykonanie wydatków ogółem przez powiaty wykazuje tendencję wzrostową, ale z malejącą dynamiką: w 2008 roku wzrost o 14,09% i 2009 roku o 12,22% względem poprzedniego roku.

W przypadku miast na prawach powiatu poziom wydatków ogółem także cechuje się tendencją wzrostową z malejącą dynamiką: w 2008 roku wzrost o 15,13% i 2009 roku o 8,33% w stosunku do poprzedniego roku. Znaczącą rolę odgrywa m.st. Warszawa, którego wydatki ogółem stanowią około 85% ogółu wydatków wszystkich miast na prawach powiatu. M.st. Warszawa odnotowało wzrost wydatków w 2008 roku o 15,65% i w 2009 roku o 7,85% względem poprzedniego roku, natomiast pozostałe 4 miasta na prawach powiatu (Ostrołęka, Płock, Radom i Siedlce) także wzrost: w 2008 roku o 12,21% i 2009 roku o 11,11%.

Zgodnie z załącznikiem Nr 41 (kol. 9) uśredniony wskaźnik wydatków ogółem na mieszkańca dla ogółu powiatów wynosi 822,85 zł (dla porównania w 2008 roku - 736,62 zł, 2007 roku - 648,59 zł), a dla miast na prawach powiatu 6.098,61 zł (dla porównania w 2008 roku - 5.638,84 zł, 2007 roku - 4.903,15 zł).

Powyższy wskaźnik wyższy niż uśredniony osiągnęło 19 powiatów (tj. 51,35% ogółu powiatów) i 1 miasto na prawach powiatu – M.st. Warszawa (załącznik Nr 42).

2.2. Wydatki majątkowe

Wykonanie wydatków majątkowych, zgodnie z załącznikiem Nr 50, w przypadku powiatów cechowało się tendencją wzrostową: w 2008 roku o 18,98% i w 2009 roku o 20,80% w stosunku do poprzedniego roku; wzrósł także udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem: w 2007 roku 19,16%, 2008 roku 19,98% i 2009 roku 21,51%.

Wydatki majątkowe miast na prawach powiatu także zwiększyły się, jednak dynamika wzrostu jest malejąca: w 2008 roku o 20,89%, w 2009 roku o 3,37% względem poprzedniego roku. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem wahał się: w 2007 roku 18,93%, 2008 roku 19,88% i 2009 roku 18,97%. Wydatki majątkowe m.st. Warszawy stanowiły około 84% wydatków majątkowych wszystkich miast na prawach powiatu. M.st. Warszawa odnotowała wzrost wydatków majątkowych w 2008 roku o 22,49%, a w 2009 roku tylko o 0,24% w stosunku do poprzedniego roku, zaś udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem na poziomie 18,5-19,9% w latach 2007-2009. Większą dynamiką wzrostu odznaczały się pozostałe 4 miasta na prawach powiatu (Ostrołęka, Płock, Radom i Siedlce): wydatki majątkowe wzrosły w 2008 roku o 12,40%, a w 2009 roku o 21,54% względem poprzedniego roku; wzrósł także udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem z 19,60% w 2007 roku, 19,64% w 2008 roku do 21,48% w 2009 roku.

Rozpatrując udział wykonanych wydatków majątkowych w wykonaniu wydatków ogółem (załączniki Nr 41 kol.8, nr 29 kol. 14 oraz Nr 44) zauważyć można, że uśredniony udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem:

- dla powiatów to 21,51%, przy czym:
 - ✓ 2 powiaty zrealizowały wydatki inwestycyjne poniżej 10% ogółu wydatków (gostyniński i mławski); w 2008 roku 1 powiat, w 2007 roku 5 powiatów;
 - ✓ 16 powiatów zrealizowało wydatki inwestycyjne w przedziale 10-20% ogółu wydatków; w 2008 roku 20 powiatów, w 2007 roku 17 powiatów;
 - ✓ 13 powiatów zrealizowało wydatki inwestycyjne w przedziale 20-30% ogółu wydatków; w 2008 roku 12 powiatów, w 2007 roku także 12 powiatów;
 - ✓ 5 powiatów (łosicki, siedlecki, przasnyski, pułtuski i nowodworski) zrealizowało wydatki inwestycyjne w przedziale 30-40% ogółu wydatków; w 2008 roku 4 powiaty (ostrołęcki, garwoliński, siedlecki i biało-brzeski), w 2007 roku 3 powiaty;
 - ✓ 1 powiat (ostrołęcki) zrealizował wydatki inwestycyjne powyżej 40% ogółu wydatków; w latach 2007-2008 żaden z powiatów nie przekroczył tego progu.
- dla miast na prawach powiatu to 18,97%, przy czym ten wskaźnik osiągnęły: Radom, Płock i Ostrołęka.

Gradację powiatów i miast na prawach powiatu według % udziału wydatków majątkowych w wydatkach ogółem za 2009 rok przedstawia załącznik Nr 44.

Zgodnie z załącznikiem Nr 41 (kol. 11) uśredniony wskaźnik wydatków majątkowych na mieszkańca wynosił: dla powiatów 176,99 zł (w 2008 roku - 147,20 zł, w 2007 roku - 124,28 zł), a dla miast na prawach powiatu – 1.156,98 zł (w 2008 roku - 1.121,12 zł, w 2007 roku - 928,36 zł).

Powyższy wskaźnik wyższy niż uśredniony osiągnęło 21 powiatów (tj. 56,76% ogółu powiatów) oraz M.st. Warszawa (załącznik Nr 43).

Tabela Nr 4. Pozycjonowanie powiatów według wskaźników wydatkowych za 2009 rok

Lp.	Powiat	Pozycja wg wskaźnika wydatków ogółem na mieszkańca	Pozycja wg wskaźnika wydatków majątkowych na mieszkańca	Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem (w %)
1	białobrzeski	28	31	12,15
2	ciechanowski	23	28	10,34
3	garwoliński	3	2	27,72
4	gostyniński	29	36	8,57
5	grodziski	2	3	23,46
6	grójecki	10	11	23,17
7	kozienicki	8	12	19,79
8	legionowski	17	20	21,91
9	lipski	19	16	26,00
10	łosicki	34	22	36,75
11	makowski	31	25	22,62
12	miński	1	6	14,45
13	mławski	27	33	9,90
14	nowodworski	14	9	30,10
15	ostrołęcki	9	1	46,77
16	ostrowski	24	21	25,08
17	otwocki	4	19	12,35
18	piaseczyński	5	7	21,38
19	płocki	26	30	12,08
20	płoński	15	17	23,13
21	pruszkowski	12	13	23,31
22	przasnyski	18	10	31,65
23	przysuski	20	24	15,71
24	pułtuski	22	18	31,30
25	radomski	7	4	28,23
26	siedlecki	16	8	34,28
27	sierpecki	11	14	19,02
28	sochaczewski	32	27	17,17
29	sokołowski	30	29	14,93
30	szymbarkowski	21	23	17,27
31	warszawski zachodni	13	15	21,95
32	węgrowski	35	34	18,78
33	wołomiński	6	5	23,07
34	wyszkowski	33	32	13,13
35	zwoleniński	36	35	18,95
36	żuromiński	37	37	14,30
37	żyrardowski	25	26	14,63

2.3. Wydatki z tytułu wpłat powiatów i miast na prawach powiatu do budżetu państwa na część równoważącą subwencji ogólnej

Zgodnie z ustawą z dnia 13 listopada 2003r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego powiaty, w których wskaźnik P (wskaźnik dochodów podatkowych na jednego mieszkańca w powiecie) jest większy niż 110 % wskaźnika Pp (wskaźnik dochodów podatkowych dla wszystkich powiatów), dokonują wpłat do budżetu państwa, z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej dla powiatów.

W przypadku miast na prawach powiatu – dochody podatkowe są realizowane w części gminnej i części powiatowej, dlatego wpłata do budżetu państwa może być przeznaczona na część równoważącą subwencji ogólnej dla powiatów lub gmin.

Zgodnie z załącznikiem Nr 41 (kol. 4) w 2009 roku wpłat do budżetu państwa na część równoważącą subwencji ogólnej dla powiatów dokonało 7 powiatów w łącznej kwocie 92.225.833 zł.

Tabela Nr 5. Wpłaty powiatów do budżetu państwa, z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej dla powiatów, w latach 2007-2009

Lp.	Nazwa powiatu	Wpłata za 2007 rok (w zł)	Wpłata za 2008 rok (w zł)	Wpłata za 2009 rok (w zł)
1	grodziski	4.466.087	6.381.004	7.027.727
2	legionowski	3.505.593	4.230.485	6.070.008
3	otwocki	2.426.211	2.214.600	2.481.377
4	piaseczyński	22.161.986	27.775.686	37.860.636
5	pruszkowski	15.674.253	18.690.496	23.426.417
6	warszawski zachodni	7.869.171	10.794.167	14.068.512
7	wołomiński	153.895	303.179	1.291.156
	Razem	56.257.196	70.389.617	92.225.833

Zgodnie z załącznikiem Nr 41 (kol. 4) w 2009 roku wpłat do budżetu państwa na część równoważącą subwencji ogólnej dokonały 3 miasta na prawach powiatu w łącznej kwocie 1.046.090.497 zł.

Tabela Nr 6. Wpłaty miast na prawach powiatu do budżetu państwa, z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej, w latach 2007-2009

Lp.	Nazwa powiatu	Wpłata za 2007 rok (w zł)	Wpłata za 2008 rok (w zł)	Wpłata za 2009 rok (w zł)
1	m.st. Warszawa	636.238.610	781.646.144	1.017.989.312
2	Siedlce	729.612	732.293	643.272
3	Płock	32.280.633	31.797.864	27.457.913
	Razem	669.248.855	814.176.301	1.046.090.497

3. ROZCHODY

Informacje o przychodach powiatów i miast na prawach powiatu zawiera załącznik Nr 29 (kol. 22-26).

Rozchody powiatów i miast na prawach powiatu były przeznaczone na:

a) w przypadku powiatów:

- spłata pożyczek na realizację projektów unijnych – 0,71% ogółu rozchodów,
- spłata innych niż ww. kredytów i pożyczek – 47,93% ogółu rozchodów,
- wykup obligacji – 7,15% ogółu rozchodów (w 2008 roku - 5,48%, w 2007 roku - 5,28%);
7 powiatów przeznaczyło w 2009 roku środki na wykup obligacji wyemitowanych w poprzednich latach: garwoliński, grójecki, kozienicki, piaseczyński, pułtuski, sochaczewski i wołomiński,
- inne - 44,21% ogółu rozchodów,

b) w przypadku miast na prawach powiatu:

- spłata pożyczek na realizację projektów unijnych – 0,34% ogółu rozchodów,
- spłata innych niż ww. kredytów i pożyczek - 31,71% ogółu rozchodów,
- wykup obligacji – 2,90% ogółu rozchodów (w 2008 roku - 2,57%, w 2007 roku - 3,10%);
4 miasta na prawach powiatu przeznaczyły w 2009 roku środki na wykup obligacji wyemitowanych w poprzednich latach: M. st. Warszawa, Płock, Ostrołęka i Radom,
- inne – 65,05% ogółu rozchodów.

4. PRZYCHODY

Informacje o przychodach powiatów i miast na prawach powiatu przedstawia załącznik Nr 29 (kol. 16-21).

POWIATY

W 2009 roku powiaty osiągnęły przychody w łącznej kwocie 387.079.538,37 zł (w 2008 roku - 190.649.954,37 zł, w 2007 roku - 176.346.647,63 zł), w tym z tytułu:

- a) nadwyżki budżetowej – 24.011.309,50 zł, tj. 6,20% ogółu przychodów (w 2008 roku - 20.999.876,29 zł, w 2007 roku - 14.938.924,79 zł),
- b) zaciągniętych zobowiązań – 215.581.093,06 zł, tj. 55,70% ogółu przychodów, w tym z:
 - kredytów i pożyczek – 165.081.093,06 zł (tj. 42,65% ogółu przychodów i 76,58% przychodów z zaciągniętych zobowiązań); z tej kwoty 2,93% (4.838.276 zł) stanowią kredyty i pożyczki na realizację programów i projektów z udziałem środków unijnych i innych zagranicznych; przy założeniu całkowitego wykorzystania środków z tych pożyczek, tylko 0,19% ogółu zrealizowanych wydatków zostało pokrytych środkami pochodzącymi z pożyczek na realizację projektów zagranicznych,
 - emisji obligacji – 50.500.000 zł, tj. 13,05% ogółu przychodów i 23,42% przychodów z zaciągniętych zobowiązań (8 powiatów wyemitowało obligacje: garwoliński, grójecki, kozienicki, piaseczyński, płocki, pułtuski, sochaczewski i zwoleński),
- c) innych źródeł (m.in. tzw. „wolnych środków”) – 147.487.135,81 zł, tj. 38,10% ogółu przychodów.

Kwota zobowiązań zaciąganych przez powiaty z tytułu kredytów i pożyczek oraz emisji obligacji przedstawia się następująco:

- ✓ w 2007 roku – 109.733.998,60 zł, tj. 62,23% ogółu przychodów
- ✓ w 2008 roku – 92.856.814,34 zł, tj. 48,71% ogółu przychodów
- ✓ w 2009 roku – 215.581.093,06 zł, tj. 55,69% ogółu przychodów

Wartość wyemitowanych obligacji przez powiaty wyniosła:

- ✓ w 2007 roku – 13.800.000 zł, tj. 7,83% ogółu przychodów i 12,58% przychodów z zaciągniętych zobowiązań)
- ✓ w 2008 roku – 8.200.000 zł, tj. 4,31% ogółu przychodów i 8,83% przychodów z zaciągniętych zobowiązań)
- ✓ w 2009 roku – 50.500.000 zł, tj. 13,05% ogółu przychodów i 23,43% przychodów z zaciągniętych zobowiązań).

Wzrasta zadłużenie powiatów z tytułu zaciągnięcia kredytów i pożyczek długoterminowych (innych niż na realizację programów i projektów realizowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust.3 ustawy z dnia 30 czerwca 2005r. o finansach publicznych):

- ✓ w 2007 roku – 68.592.319,54 zł, tj. 38,90 % ogółu przychodów i 62,51% przychodów z zaciągniętych zobowiązań,
- ✓ w 2008 roku – 82.965.502,60 zł, tj. 43,52% ogółu przychodów i 89,35% przychodów z zaciągniętych zobowiązań,
- ✓ w 2009 roku – 160.242.817,06 zł, tj. 41,40% ogółu przychodów i 74,33% przychodów z zaciągniętych zobowiązań).

Według stanu na 31.12.2009r. mazowieckie powiaty nie wykorzystały środków finansowych w łącznej kwocie 102.127.857,94 zł (załącznik Nr 45 kol. 21 i Nr 50 kol. 11,20 i 29); dla porównania w 2008 roku - 106.760.463,19 zł, a w 2007 roku - 97.844.998,08 zł).

Według załącznika Nr 45 poziom zrealizowanych dochodów na sfinansowanie wydatków i rozchodów (wskaźnik finansowania) kształtował się następująco:

- 2 powiaty: mławski i siedlecki osiągnęły wskaźnik finansowania powyżej 100% i nie zaciągnęły zobowiązań,
- 35 powiatów nie zrealizowało dochodów na wystarczającym poziomie, z czego 1 – powiat przasnyski nie zaciągnął zobowiązań.

Zatem 3 powiaty nie zaciągnęły zobowiązań w formie pożyczek lub kredytów ani nie wyemitowały obligacji: mławski, przasnyski i siedlecki, a na koniec 2009 roku dysponowały niewykorzystanymi środkami w kwocie **10.157.694,80 zł** (w 2008 roku 8 powiatów nie zaciągnęło zobowiązań: gostyniński, kozienicki, legionowski, pruszkowski, pułtuski, siedlecki, sochaczewski i warszawski zachodni, a w 2007 roku - 8 powiatów: gostyniński, legionowski, nowodworski, ostrowski, pułtuski, siedlecki, szydłowiecki i warszawski zachodni).

Pozostałe 34 powiaty zrealizowały przychody, zaciągając zobowiązania na łączną kwotę 215.581.093,06 zł i jednocześnie nie wykorzystując środków w kwocie **91.970.163,14 zł**, w tym:

- a) 4 powiaty: grójecki, kozienicki, pułtuski i zwoleński zaciągnęły zobowiązania tylko w formie emisji obligacji (bez kredytów/pożyczek), łączna wartość wyemitowanych obligacji 26.000.000 zł, jednocześnie nie wykorzystały na wydatki środków w wysokości 6.817.797,50 zł (w 2008 roku 1 powiat – zwoleński, a w 2007 roku 3 powiaty - piaseczyński, kozienicki i sochaczewski),

- b) 4 powiaty: garwoliński, piaseczyński, płocki i sochaczewski wyemitowały obligacje na kwotę 24.500.000 zł oraz zaciągnęły kredyty/pożyczki 20.370.190,31 zł (w latach 2007-2008 roku był to 1 powiat – grójecki). Suma dochodów i przychodów „własnych” (z innych źródeł, m.in. tzw. wolnych środków) ww. powiatów była niższa od sumy wydatków i rozchodów o kwotę 19.956.448,36 zł. Oznacza to, że do sfinansowania budżetów gmin potrzebne są dodatkowe środki w tej wysokości. Natomiast ww. 4 powiaty zaciągnęły zobowiązania (kredyty, pożyczki, obligacje) w wyższej kwocie, tj. 44.870.190,31 zł. Różnica w wysokości 24.913.741,95 zł nie została wykorzystana na wydatki w 2009 roku i zwiększy przychody następnego roku budżetowego (2010).
- c) 26 powiatów (w 2008 roku – 27 powiatów, a w 2007 roku - 25 powiatów) zaciągnęło kredyty/pożyczki na łączną kwotę 144.710.902,75 zł (w tym pożyczki na realizację projektów unijnych 4.838.276 zł). Suma dochodów i przychodów „własnych” (z nadwyżki budżetowej i innych źródeł, m.in. tzw. wolnych środków) ww. powiatów była niższa od sumy wydatków i rozchodów o kwotę 84.472.279,06 zł. Oznacza to, że do sfinansowania budżetów gmin potrzebne są dodatkowe środki w tej wysokości. Natomiast ww. powiaty zaciągnęły zobowiązania (kredyty, pożyczki, obligacje) w wyższej kwocie, tj. 144.710.902,75 zł. Różnica w wysokości 60.238.623,69 zł nie została wykorzystana na wydatki w 2009 roku i zwiększy przychody następnego roku budżetowego (2010).

Zbadano zasadność zaciągnięcia zobowiązań przez 34 powiaty poprzez wyliczenie, czy dochody i przychody „własne” zostały zrealizowane na poziomie wystarczającym na sfinansowanie wydatków i rozchodów:

- 28 powiatów potrzebowało zasilenia z zewnątrz, aby sfinansować budżet, w wysokości 131.700.577,34 zł, natomiast wartość faktycznie zaciągniętych zobowiązań wyniosła 213.167.698,06 zł (w tym obligacje 50.500.000 zł i pożyczki na realizację projektów unijnych i innych zagranicznych 4.500.000 zł). Stąd wartość niewykorzystanych środków na wydatki 81.467.120,72 zł.
- 6 powiatów: białobrzeski, gostyniński, miński, ostrowski, szydłowiecki i żuromiński zaciągnęło zobowiązania bez takiej konieczności, ponieważ zrealizowało dochody i „przychody własne” w kwocie przewyższającej sumę wydatków i rozchodów o 8.089.647,42 zł. Pomimo to zaciągnęły zobowiązania na łączną kwotę 2.413.395 zł (w tym pożyczki na realizację projektów unijnych i innych zagranicznych 338.276 zł). Stąd wartość niewykorzystanych środków na wydatki 10.503.042,42 zł.

MIASTA NA PRAWACH POWIATU

W 2009 roku miasta na prawach powiatu osiągnęły przychody w łącznej kwocie 3.553.389.945,87 zł (w 2008 roku - 2.065.597.875,47 zł, a w 2007 roku - 1.187.260.289,99 zł), w tym z tytułu:

- a) zaciągniętych zobowiązań – 2.274.701.441,41 zł, tj. 64,02% ogółu przychodów, w tym:
- z tytułu kredytów i pożyczek 653.701.410,41 zł, tj. 18,40% ogółu przychodów i 28,74% zaciągniętych zobowiązań (w 2009 roku miasta na prawach powiatu nie zaciągnęły pożyczek na realizację projektów unijnych)
 - z tytułu emisji obligacji 1.621.000.031 zł, tj. 45,62% ogółu przychodów i 71,26% zaciągniętych zobowiązań.
- b) innych źródeł (m.in. tzw. „wolnych środków”) – 1.278.688.504,46 zł, tj. 35,98% ogółu przychodów.

Według stanu na 31.12.2009r. mazowieckie miasta na prawach powiatu nie wykorzystały środków finansowych w łącznej kwocie 1.324.807.765,55 zł (załącznik Nr 45 kol. 21 i Nr 50 kol. 11, 20 i 29; dla porównania w 2008 roku – 1.235.160.385,26 zł, a w 2007 roku – 1.505.260.643,90 zł.

Zgodnie z załącznikiem Nr 45 żadne z 5 miast na prawach powiatu nie osiągnęło wskaźnika finansowania (pokrycie dochodami sumy wydatków i rozchodów) powyżej 100%.

Biorąc pod uwagę także przychody „własne” Ostrołęka nie miała potrzeby zaciągać zobowiązań, gdyż suma dochodów i przychodów „własnych” przewyższyła sumę wydatków i rozchodów o kwotę 32.290.514,42 zł. Mimo to Ostrołęka zaciągnęła kredyty w wysokości 1.013.000 zł, stąd niewykorzystane środki na wydatki w 2009 roku wyniosły 33.303.514,42 zł.

W przypadku pozostałych 4 miast zaciągnięcie zobowiązań było zasadne, z tym że :

- m.st. Warszawa zaciągnęła kredyty w wysokości 550.000.000 zł i wyemitowała obligacje na kwotę 1.456.850.031 zł. Wartość zaciągniętych zobowiązań przekroczyła kwotę zobowiązań niezbędnych do sfinansowania budżetu o 1.238.103.775,53 zł – środki te nie zostały wykorzystane na wydatki w 2009 roku,
- Radom zaciągnął kredyty w wysokości 2.115.000 zł i wyemitował obligacje na kwotę 160.000.000 zł. Wartość zaciągniętych zobowiązań przekroczyła kwotę zobowiązań niezbędnych do sfinansowania budżetu o 18.954.191,13 zł – środki te nie zostały wykorzystane na wydatki w 2009 roku,
- Siedlce zaciągnęły kredyty w wysokości 30.573.410,41 zł i wyemitowały obligacje na kwotę 4.150.000 zł. Wartość zaciągniętych zobowiązań przekroczyła kwotę zobowiązań niezbędnych

do sfinansowania budżetu o 7.986.057,53 zł – środki te nie zostały wykorzystane na wydatki w 2009 roku,

- Płock zaciągnął kredyty w wysokości 70.000.000 zł, tj. o 26.460.226,94 zł więcej niż było niezbędne do sfinansowania budżetu – środki w tej kwocie nie zostały wykorzystane na wydatki w 2009 roku.

Załączniki Nr 46 i 47 przedstawiają pozycjonowanie mazowieckich powiatów i miast na prawach powiatu według wysokości środków niewykorzystanych na wydatki w 2009 roku oraz % relacji środków niewykorzystanych na wydatki do poniesionych wydatków w 2009 roku.